

ΝΕΑ ΕΣΤΙΑ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΤΟΜΟΣ ΤΡΙΤΟΣ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ—ΙΟΥΝΙΟΣ

1928

ΙΩΑΝΝΗΣ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΣ & Σ^Α, ΕΚΔΟΤΑΙ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ", — ΟΔΟΣ ΣΤΑΔΙΟΥ, 50
ΑΘΗΝΑΙ

Ε.Υ.Δ. της Κ.τ.Π.
ΙΩΑΝΝΙΝΑ 2008

46

Ἄνεμον ἐφύσηξε πνοή, κ' ἔσβησε τὸ λυχνάρι...
 μὰ στὴν ψυχὴ μας ἀναψέν ἡ ἀγάπη σὰν θεία χάρη,
 ποὺ μὲς στὴ νύχτα τῆς ζωῆς φέγγει σὰν ἄστρου ἀχνάρι.

47

Ἄδειο λαγνὴ τῆς χαρᾶς, ψυχὴ λαχταρισμένη,
 ποιὸς πόθος σὲ πλημύρισε; ποιὰ ἀγάπη σὲ βαφαίνει;
 καὶ ποιὰ ψυχαδερχὴ ἀπὸ σὲ νὰ ποτιστεῖ προσμένει;

48

Στὸ ἀτρεμο χέρι σου κρατεῖς, Μοῖρα, τὸν αἰώνιο λύχνον...
 Κ' ἐγὼ στὸ μέλλον μιὰ ματιὰ χωρὶς ἐλπίδα ρίχνω,
 μὰ ἐσὺ προσταίξεις: «Τράβα ἐμπρὸς στὸ δρόμο ποῦ σοῦ δείχνω».

(Ἀλεξάνδρεια Γενάρης 1927)

ΜΑΡΙΝΟΣ ΣΙΓΟΥΡΟΣ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΚΑΙ ΑΠΟ ΤΗΝ ΤΕΧΝΗΝ

ΨΕΝΙΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

Ἡ Νορβηγία ἐορτάζει τὴν ἑκατονταετη-
 ρίδα ἀπὸ τῆς γεννήσεως τοῦ μεγάλου τῆς
 δραματικοῦ Ἑνρικ Ἴψεν. Ἦν ἐορτάζει μαζί
 τῆς κι' ὁ κόσμος ὅλος; Ἄν συνέπιπτε πρὸ
 εἰκοσιπέντε ἀκόμη ἐτῶν, ἀσφαλῶς. Ἀλλὰ
 σήμερον πλέον εἶναι ζήτημα... Ὁ περὶ τὸν
 Ἴψεν παγκόσμιος ἐνθουσιασμός ἔχει πέσει
 σημαντικὰ ἀφότου ἢ κριτικὴ — μία κριτικὴ
 νεωτέρα ἀπὸ ἐκείνην τοῦ Μπραντές, τοῦ
 Προζόρ καὶ τοῦ Λιστανμπερζέ, — ἔκαμε δύο
 σπουδαίας ἀνακαλύψεις: α', ὅτι ὁ Ἴψεν δὲν
 εἶχεν οὔτε μίαν ιδέαν ἰδικήν του, οὔτε μίαν
 νέαν ιδέαν. Καὶ β', ὅτι αἱ ξέναί, αἱ δανειακῆς
 αὐταὶ ιδέαι ποὺ κυριαρχοῦν εἰς τὰ δραματικά
 του ἔργα, τὰ δικοῦν συγχρόνως εἰς μέγαν
 βαθμὸν, διότι ἀναγκάζουν τὸν συγγραφέα νὰ
 πλάττῃ πρὸς ὑποστήριξίν των ἢ πρὸς ἐκ-
 προσωπίην ἀνθρώπων, κάθε ἄλλο παρά
 ζωντανούς. Μὲ ἄλλους λόγους, ὁ Ἴψεν, τὸν
 ὁποῖον ἐθαύμαζαν μέχρι τινὸς ὡς ἕνα πρω-
 τότυπον κοινωνικὸν φιλόσοφον, ἐπαναστάτην,
 ἀναμορφωτὴν, καὶ ὡς ἕνα μέγαν δημιουρ-
 γόν, ποιητὴν, ἀπεδείχθη ἕνας κοινὸς πανσέρ
 κι' ἕνας τὸ πολὺ δεξιότεχνος κατασκευασ-
 τῆς. Κυρίως εἰπεῖν, δὲν ἀπεδείχθη τίποτα.
 (Ἔτσι εὐκολὰ ἀποδεικνύονται τέτοια πράγ-

ματα;) Ἄλλ' ὁ κόσμος ἐπίστευσε τοὺς νεωτέ-
 ρους κριτικοὺς περισσότερο ἀπὸ ἐκείνους ποὺ
 εἶχαν θεοποιήσει τὸν συγγραφέα τοῦ «Ρόσ-
 μερσχολμ». Ὁ μέγας Νορβηγὸς δὲν εἶναι
 πλέον τῆς μόδας, νά! Δι' αὐτὸ εἶπαμεν ὅτι
 ἀμφιβάλλομεν ἂν ὁ ἐορτασμός τῆς ἑκατον-
 ταετηρίδος του θὰ προκαλέσῃ μεθαύριον τὸν
 ἐνθουσιασμόν, τὸν ὁποῖον θὰ ἐπροκάλει πρὸ
 εἰκοσιπενταετίας.

Ἄλλὰ δὲν εἶναι ἀπίθανον νὰ συμβῇ καὶ
 τοῦτο καί, μὲ τὴν εὐκαιρίαν τῆς ἑκατονταε-
 τηρίδος του, ὁ Ἴψεν νὰ ξαναγίῃ τῆς μόδας.
 Ἐπηρεάζεται, βλέπετε, ἀπὸ τὰ γεγονότα
 καὶ ἡ κριτικὴ, ἢ ὁποία πάλιν ἐπηρεάζει τὸν
 κόσμον. Δὲν εἶναι καθόλου σπάνιον τὸ φαι-
 νόμενον μεγάλων συγγραφέων, οἱ ὅποιοι ἐ-
 θεοποιήθησαν διαδοχικῶς κι' ἐπεριφρονήθη-
 σαν, ἔγιναν ἕνα καιρὸν τῆς μόδας καὶ ξανά-
 πεσαν εἰς τὴν λήθην καὶ τὴν ἀφάνειαν. Ἀρ-
 κεῖ ἕνα περιστατικόν, μία σύμπτωσις, μία
 ἰδιοτροπία... Μόνον ἀλίμονον εἰς ἐκείνον ποὺ
 δὲν μπορεῖ νὰ θαυμάζῃ ἕνα συγγραφέα παρά
 ὅταν τὸν θαυμάζουν γύρω του ὅλοι! Καὶ τέ-
 τοιοι, δυστυχῶς, εἶναι οἱ περισσότεροὶ ἀνθρω-
 ποι κι' ἀπὸ αὐτοὺς ἀκόμη ποὺ περνοῦν ὡς δια-
 νοούμενοι. Διὰ τοῦτο γίνεται τόσον εὐκολὰ

τῆς μόδας ἕνας ἀφανῆς, ἢ ἕνας λησμονημέ-
νος, ἀρκεῖ νὰ εἶναι μέγας. Καὶ τὸ μόνον
βέβαιον εἰς αὐτὴν τὴν περίστασιν, ἀνεξαρ-
τήτως τοῦ τί συνέβη ἢ τοῦ τί θὰ συμβῆ,
εἶναι ὅτι ὁ Ἴψεν εἰμπορεῖ νὰ καταταχθῆ με-
ταξὺ τῶν μεγαλυτέρων δραματούργων τοῦ
κόσμου. Τὸ κατ' ἐμέ, ὁμολογῶ ὅτι τίποτε
— καὶ πολὺ ὀλιγώτερον ἢ ἐπίθεσις τοῦ
Μὰξ Νορντάου, — δὲν μ' ἔκαμε νὰλλάξω τὴν
γνώμην αὐτὴν, ποὺ ἐσχημάτισα ἀπὸ τὴν
πρώτην του γνωριμίαν. Ἐγείνε τὸ 1894 μὲ
τοὺς «Βρυκολάκας». Τὸ δράμα αὐτό, ποὺ ἔ-
πεσε στὰ χέρια μου τυχαίως, μού ἔκαμε τότε
τόσην ἐντύπωσιν, ὥστε σὲ ὀλίγον καιρὸ εἶχα
διαβάσει ὅλα σχεδὸν τὰ ἔργα τοῦ Ἴψεν, καὶ
τὰ ποιήματά του ἀκόμη, μεταφρασμένα γαλ-
λικά ἢ γερμανικά. Καὶ ναὶ μὲν τὴν κλασσι-
κὴν, νὰ πῶ ἔτσι, εὐγραμμίαν καὶ ἀρτιότητα
τῶν «Βρυκολάκων» δὲν τὴν βρήκα εἰς κανὲν
ἄλλο, — οὔτε εἰς αὐτὸ τὸ «Ρόμερσχαλμ», —
εἰς μερικὰ ὅμως συνήντησα χαρίσματα ἀκόμη
ἀνώτερα, κι' εἰς ὅλα διέκρινα τὴν ἰδίαν σφρα-
γίδα, τὴν «σφραγίδα τῆς μεγαλοφυΐας». Δὲν
ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι καὶ ὁ ἥλιος αὐ-
τὸς τοῦ βορρᾶ ἔχει τὰς κηλίδας του. Ἄλλ'
εἶναι τόσο μικραὶ καὶ τόσο ἀσήμαντοι, ὥστε
ἢ λάμπει του δὲν ἀμαυρώνεται καθόλου.
Μόνον προκατελιημμένοι κριτικοί, παραδοξο-
λόγοι ἢ ὑπεράγαν νεωτεριστὰὶ ἐπαναστάται
μὲ τὴν λύσσαν τοῦ κρημνίσματος τῶν «πα-
λαιῶν ἀξιών», θὰ ἦσαν ἱκανοὶ ν' ἀρνηθοῦν
«κάθε δραματικὸν στοιχεῖον» εἰς ἕνα Ἰν-
ρικ Ἴψεν.

* *

Μὲ τοὺς «Βρυκολάκας» ποὺ τὸν πρωτο-
γνώρισα ἐγὼ, τὸν πρωτογνώρισε, τὴν ἰδίαν
περίπου ἐποχὴν, καὶ τὸ ἀθηναϊκὸν κοινόν.
Ὡς τότε, οἱ ἐνδιαφερόμενοι διὰ τὰς «ξένας
λογοτεχνίας» εἶχαν διαβάσει μόνον τὸ ἄριθρον
τοῦ Γεωργίου Βιζυηνοῦ στὸ περιοδικὸν «Ἐ-
στία». Ἀπὸ αὐτὸ εἶχαν μάθει ὅτι ὑπῆρχεν
εἰς τὴν Νορβηγίαν ἕνας δραματικὸς συγ-
γραφεὺς ἀρκετὰ φημισμένος εἰς τὰς χώρας
τοῦ βορρᾶ, καὶ πρὸ πάντων εἰς τὴν Δα-
νίαν. Κι' ἔξαφνα, ὁ Εὐτύχιος Βονασέρας ἀναγ-
γέλλει μίαν ἐκτακτὸν παράστασιν μὲ τοὺς
«Βρυκολάκας» κατὰ μετάφρασιν τοῦ Μι-
χαὴλ Δ. Γιαννουκάκη! Τὸ ἐγχείρημα ἦτο
πολὺ τολμηρὸν κι' ἤθελε κάποιον προε-
τοιμασίαν. Μία διάλεξις εἰς τὸ θέατρον πρὸ
τῆς ἄρσεως τῆς αὐλαίας ἐκρίθη ἀπαρχί-

τητος. Ἐκείνον τὸν καιρὸν δὲν ἤμουν ἴσως
ἀπὸ τοὺς ἀγνωστοτέρους λογίους». Ἄλλὰ
κανεὶς ἀπὸ αὐτοὺς δὲν ἐγνώριζεν ἀρκετὰ ἢ
δὲν ἐθαύμαζε τὸν Ἴψεν ὥστε νὰ τὸν «πα-
ρουσιάσῃ». Καὶ ὁ Εὐτύχιος Βονασέρας, —
καθ' ὑπόδειξιν, νομίζω, καὶ τοῦ Γιαννουκάκη ὁ
ὅποιος, στενὸς μου φίλος, ἐγνώριζε τὰς μελέ-
τας μου καὶ τὰς προτιμήσεις μου, — ἀπετάθη
εἰς ἐμέ.

Ἐδέχθην μὲ ὄλον τὸν ἐνθουσιασμόν, τὸ
θάρρος, τὴν ἀφοβίαν τῆς ἡλικίας μου. Καὶ τὸ
ἀλησμόνητον ἐκεῖνο βράδυ, εἰς τὸ ἐπὶ τῆς
ὁδοῦ Προαστείου χειμερινὸν θεατράκι τῶν
«Ποικιλίων» — δὲν ὑπάρχει πλέον, — παρουσι-
άσθην πρὸ τοῦ ἐκλεκτοτέρου τῶν ἀθηναϊ-
κοῦ κοινοῦ καὶ ὠμίλησα περὶ «Ἴψεν» καὶ «Βρυ-
κολάκων». Τι μού ἤλθε νὰ τὸ κάμω! Ἐνα χρό-
νο μ' ἔβριζαν, μαζὶ μὲ τὸν Ἴψεν, οἱ διάφοροι
ποὺ εἶχαν προσβληθεῖ προσωπικῶς, αἰσθητι-
κῶς καὶ πατριωτικῶς. Καὶ προσωπικῶς μὲν,
διότι αὐτοὶ ἢ οἱ φίλοι των ἔγραφαν «τραγω-
δίας μὲ ἰάμβους» διὰ τὰς ὁποίας εἶχα πεῖ ὅτι
ἀνήκουν εἰς τὸ παρελθόν αἰσθητικῶς, διότι
τὸ θέμα κι' ἡ τεχνοτροπία τῶν «Βρυκολά-
κων» εἰλικρινῶς τοὺς εἶχε πληγώσει τὸ γού-
στο καὶ πατριωτικῶς, διότι εἶχα τολμήσει
νὰ πῶ ὅτι «φιλολογικῶς ἡ Ἑλλὰς ἀποτε-
λεῖ μίαν ἐπαρχίαν τῆς Γαλλίας», — ἀλήθεια
διὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἢ ἡποία, ὅπως κά-
θε ἀλήθεια, δὲν ἔπρεπε νὰ λέγεται... ἀ-
ναφανδόν.

Τὴν ἱστορικὴν αὐτὴν ἐπίθεσιν, ἐνθουμοῦμαι,
τὴν εἶχε ἀρχίσει τότε, εἰς τὴν «Ἐφημερίδα»
τοῦ Κορομηλά, ὁ ἀρχισυντάκτης καὶ θεατρι-
κὸς κριτικὸς τῆς Ἀγησίλαος Γιαννόπουλος
Ἡπειρώτης, νεωτεριστῆς καὶ αὐτὸς, — ἀφοῦ
πρὸ ὀλίγου καιροῦ εἶχε παρουσιάσει τὸν Ζο-
λά, προλογίσας ἐκτενῶς εἰς τὴν κλασσικὴν
ἐκείνην μετάφρασιν τῆς «Νανᾶς» τοῦ Ι. Καμ-
πούρογλου, ἀλλ' ἀποδοκιμάζων τὸν Ἴψεν
ὡς φίλος καὶ θιασώτης τοῦ Δημητρίου
Βερναρδάκη, τοῦ ὁποίου τὴν τέχνην ἤρχετο
νὰ «παλιώσει» ὁ νεοφανῆς Νορβηγός. Τὴν ἐ-
πέραν μάλιστα τῆς παραστάσεως, Βερναρ-
δάκης καὶ Γιαννόπουλος ἐκάθηντο πλάϊ-πλάϊ
εἰς τὸν πρῶτον πάγκον, καὶ τὴν στιγμὴν ποὺ
ἀνέφερα τὰς «τραγωδίας μὲ τοὺς ἰάμβους»
τοὺς εἶδα νὰνταλλάσσουν βλέμμα καθόλου
εὐσίωνον δι' ἐμέ... Μὰς' ὀλίγον μού ἐπατίθητο
ἀλλὰ πολὺ δριμύτερα, ὁ κ. Α. Ἀργυρός, ὁ
τέως ὑπουργὸς τῆς Παιδείας, νέος τότε δι-

κηγόρος, νομίζω, και δημοσιογράφος, ἀλλ' ἀνέκαθεν μισονεϊστής ἀπὸ τοὺς φανατικωτέρους. Ἐπειτα ἄλλοι καὶ ἄλλοι... Κατὰ τὴν συνήθειάν μου ἀπάντοῦσα σ' ὅλους, διὰ τῆς ἡμερησίου «Ἐστία» τῆς ἧποίας ἤμουν τότε συντάκτης ὑπὸ τὸν Δρασίνην (εἰς τὴν «Ἐστίαν» ἐδημοσιεύθη καὶ ἡ διάλεξις μου). Μοῦ ἀνταπαντοῦσαν. Καὶ ὁ περὶ τὸν Ἴψεν καυγὰς ἐξακολουθοῦσε, πρὸς μεγάλην διασκέδασιν τοῦ νοήμονος κοινοῦ, τὸ ὅποιον, ὅπως δὲ πάντοτε, — ἐπρόσεχε περισσότερον εἰς τὰ προσωπικὰ πειράγματα, τὰ λογοπαίγνια καὶ τὶς ἐξυπνάδες τῶν ἀντεγκλήσεων...

Ἡ ἀλήθεια εἶνε ὅτι τὸ κοινὸν ἦτο ὅλον σχεδὸν μὲ τὸ μέρος τῶν ἀντιψενιστῶν. Ἀπὸ τοῦ «Βρυκόλακας» δὲν εἶχεν ἀποκομίσει παρὰ ἀνίαν, πονοκέφαλον καὶ φρίκην. Θεάτρον ἦτο αὐτὸ ἢ κλινικὴ;... Καὶ ὁ Εὐτύχιος Βονασέρας, ἀφοῦ «ἐξήντησε» μετ' ὀλίγον τοὺς «Βρυκόλακας», δὲν ἐτόλμησε νὰ παραστήσῃ ἄλλο ἴψενικόν. Ἐπέρασαν πολλὰ χρόνια, χωρὶς νὰ ξαναξεμυτίσῃ Ἴψεν εἰς τὰς Ἀθήνας. Καὶ μόνον ἀφοῦ ἴδρυσεν τὴν «Νέαν Σκηὴν» ὁ Χρηστομάνος (1901), οἱ Ἀθηναῖοι εὐτύχησαν νὰ ἴδωσιν, — καὶ μὲ πόσῃ ἐπιμέλειαν ἀνεβασμένα, — «Νόραν», «Ἀγριόπαπιαν», «Ἐνταν Γκάμπλερ», «Κυρὰν τῆς Θαλάσσης», «Ἐχθρὸν τοῦ Λαοῦ». Φυσικά, ἡ ἐποχὴ ἦτο ἄλλη. Τὸ κοινὸν εἰς τὰς Ἀθήνας εἶχε ζυπνήσῃ ἀρκετά. Τοῦ ἐπεβάλλετο ἀκόμη ἡ δημιουργικὴ ἐργασία τοῦ Χρηστομάνου, ἡ τέχνη τῆς Κυβέλης, τῆς Εἰμαρμένης Ξανθάκη καὶ τῶν ἄλλων «μυστῶν». Ἐξ ἄλλου ὁ Ἴψεν τότε ἦτο τῆς μόδας παντοῦ. Κι' ἔγινε καὶ εἰς τὰς Ἀθήνας!

* * *

Ἀλλὰ σιγὰ-σιγὰ, μὲ τὰ χρόνια, ὅπως παντοῦ, ἡ μόδα αὐτὴ ἄρχισε καὶ ἐδῶ νὰ περναῖ. Δὲν ἐδίδετο πλέον Ἴψεν παρὰ κάπου-κάπου καὶ μόνον σχεδὸν ἀπὸ τὸν Οἰκονόμου. Τὸ κοινὸν ἐπήγαινε νὰ βλέπῃ τὸν ἐξοχὸν αὐτὸν ἠθοποιὸν καὶ σκηνοθέτην, ἀλλὰ χωρὶς ἐνθουσιασμὸν διὰ τὸ «ἔργον». Οἱ νέοι κριτικοὶ ἔ-

γραφαν ὅτι ὁ Ἴψεν εἶνε ψυχρὸς καὶ ψευτικός. Διότι ἐν τῷ μεταξὺ εἶχαν γίνεαι αἱ δύο μεγάλαι ἀνακαλύψεις ποὺ εἶπαμεν εἰς τὴν ἀρχήν: Ὁ Ἴψεν δὲν ἔχει νέας ἰδέας· δὲν ἔχει οὔτε ἀληθινὴν δημιουργικὴν πνοήν. «Οἱ σπάγγοι μὲ τοὺς ὁποίους κινεῖ τ' ἀνδρείκελλά του διακρίνονται πολὺ». Ὁ Μπιόρτσον εἶναι ὁ μόνος ἀληθινὸς καὶ βαθὺς συγγραφεὺς τῆς Νορβηγίας. Ὁ Ἴψεν δὲν ἦτο παρὰ δεξιότεχνία, ψευτιά, ἀντίφασις καὶ παλινωδία. Τὸ ἔργον τοῦ ψυχομαχᾶ ἦν πεθάνη, καὶ δὲν ἦν ξαναζήση ποτέ. Ὁ Καιρὸς, ὁ Καιρὸς...

Θ' ἀκουσθῶν καὶ ἦν ἐπικρατήσων ἄραγε τὰ ἐναντία, τώρα ποὺ ἡ Νορβηγία ἐορτάζει τὴν ἑκατονταετηρίδα του; Ἴσως ὄχι. Ἴσως καί. Ἀλλὰ καὶ ἂν δὲν ἀκουσθῶν τώρα, θ' ἀκουσθῶν ἄλλοτε. Διότι — τὸ ξαναλέγω, — ὁ Ἴψεν εἶνε μέγας. Ἡ τέχνη του στέκεται ψηλότερα ἀπὸ τὰς «ἰδέας» τὰς ὁποίας ἐκήρυξε καὶ εἰς τὸ τέλος ἀπεκήρυξε, φοβηθεὶς τὴν «παρεξήγησιν» τῶν καὶ τὴν «ἐκμετάλλευσιν»... Μὲ τὰς ἰδέας αὐτάς — καὶ διὰ τὰς ἰδέας αὐτάς, — εἶχε τὴν δύναμιν, μοναδικὸν σχεδὸν εἰς τὸ παγκόσμιον ἰδεολογικὸν θεάτρον (theatre d'idées) νὰ πλάσῃ ἥρωας, ἰδεατοὺς βέβαια, οἱ ὅποιοι ὅμως εἶναι καὶ ἄνθρωποι ζωντανοί, καὶ μάλιστα Νορβηγοί. Ἐφεῦρε νέους τρόπους, νέας δραματικὰς θέσεις καὶ συγκρούσεις, νέας αἰσθητικὰς σχέσεις καὶ ἀληθείας. Εἶχεν ὅσον ὀλίγοι τὴν ἰκανότητα τῆς φόρμας. Εἰς τὸ θεάτρον του, τόσον διαφορετικὸν ἀπὸ τὰ παλαιότερα ἢ τὰ σύγχρονά του, τόσο νεωτεριστικὸν διὰ τὴν ἐποχὴν του καὶ τόσο προσωπικόν, εἶχε μίαν ἐπίδρασιν τεραστίαν, ἀνυπολόγιστον. Ἐπὶ τέταρτον αἰῶνος, ὁ Ἕνρικ Ἴψεν ἦτο ὁ μέγας Διδάσκαλος. Μὲ αὐτὸν ἡ παγκόσμιος δραματικὴ τέχνη ἔκαμε ἕνα ἔλμα. Τίποτε περισσότερον δὲν ἔκαμε μὲ τὸν Σαίξπηρ. Ὑπῆρξεν ὁ ἀναμορφωτής, ὁ ἐμπνευστής, ὁ δημιουργὸς τοῦ συγχρόνου θεάτρον, καὶ τοῦ ρεαλιστικοῦ καὶ τοῦ συμβολικοῦ. Ἱστορικὸν γεγονός ποὺ κανένας δὲν μπορεῖ νὰ τὸ ἀρνηθῇ.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

